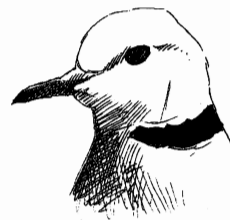

Turkduvan i Skåne 1998

The Collared Dove Streptopelia decaocto in Scania 1998

Paul Axelsson

Efter att ha nått Skåne 1950 ökade turkduvan starkt i antal, framför allt på 1960-talet. Men inventeringen i fjor visar på att turkd�vorna bara är högst hälften så många nu som 1974 - 75, trots att de har blivit fler i småbyarna. Tänkbara orsaker är fler sparvhökar, rationellare spannmålshantering och hårda vintrar.

Turkduvans spridningsframgång, huvudsakligen från sydöstra till nordvästra delarna av Europa sedan 1930-talet, är väldokumenterad (Cramp 1985).

Denna nykolonisation ledde till det första svenska fyndet den 16 maj 1949 i Onsala socken i Halland samt för Skånes del med förekomst i Harlösa från 1950 och med den första häckningen 1951 (Mathiasson 1959).

Den skånska stammen ökade kraftigt under framför allt 1960-talet med förekomster i många städer: Malmö, Lund, Trelleborg, Simrishamn, Landskrona, Helsingborg, Höganäs, Kristianstad, Hässleholm och Ängelholm (SOF, 1970). En riksinventering i SOF:s regi genomfördes 1974-75 och resulterade för Skånes vidkommande i ett uppskattat antal av 3500 - 5000 par (Risberg, 1978).

Totalt fanns rapporter om c:a 1730 par och 2500 fåglar. Deltagandet i denna inventering var dock dåligt och underlaget för bedömningen därmed bristfällig. Till vissa delar är den extrapolerade slutsiffran en efterhandskonstruktion och byggd på en blandning av uppgifter om revirhävande/häckande fåglar och uppgifter om vinterstammar.

De starkaste fästena då utgjordes av kustnära lokaler med en kraftig tonvikt mot de västra delarna av Skåne men även mot nordöstra Skåne och till en viss del även mot sydöstra delen av landskapet. De centrala delarna, huvudsakligen skogsområden med urbergsgrund, hyste däremot en betydligt sparsammare andel av stammen och i vissa delar saknades arten helt.

Tabell 1. Stora turkduveförekomster i Skåne 1974-75 (efter Risberg, 1978); följande platser rapporterades hålla minst 50 ex utanför eller 20 par under häckningstid:

Ort	Antal
Torekov och Båstad	50 par (osäker uppgift)
Munka-Ljungby	50 ex
Ängelholm	180 ex
Jonstorp	60 ex
Höganäs	200 ex
Viken	100 ex
Bjuv	60 ex
Helsingborg	1100 ex
Landskrona	85 ex
Malmö	1850 ex (vintern 1976-77)
Bunkeflo	50 - 100 ex
Trelleborg	290 ex
Ystad	300 ex (94 par)
Simrishamn	80 par
Åhus	65 - 75 ex
Kristianstad	150 - 200 ex
Vinslöv	50 par
Hässleholm	41 par
Klippan	25 - 30 par
Svedala	50 - 100 par
Tomelilla	ca 30 par (osäkert)

Minskning under 1900-talet

Under 1990-talet framkom fortlöpande uppfattningen, att såväl den häckande som den övervintrande stammen hade minskat. Rapporterna om stora vinterflockar upphörde successivt.

Ornitologer framförde ofta synpunkten, att turkduvor syntes alltmer i små samhällen på den skånska landsbygden, inte bara som tidigare i de större tätorterna.

Som en möjlig förklaring till denna omgruppering har framförts att hanteringen av spannmål i slutna system i hamnar och silobyggnader medfört mindre spill av säd och ogräsfrön (Axelsson, 1996). Just denna biotop (och födotillgång) har åtminstone vintertid utgjort en viktig näringsnisch för turkduvan.

Samtidigt har ovissheten om utbredning och numerär över huvud taget varit stor då turkduvan inte har tillhört den kategori fåglar som ingår i det spontana rapporteringsmaterialet i gängse fågelrapporter, antingen de är av lokal, regional eller nationell karaktär.

Den skånska inventeringen

SkOF:s forskningskommitté utsåg turkduvan till riksinventeringsart 1998. Upprop gick ut i *Vår fågelvärld* nr 8, 1997.

I Skåne organiserades inventeringen av SkOF:s forskningskommitté med undertecknad som rapportmottagare.

Vid ett möte på Stensoffa hösten 1997 med representanter för de lokala fågelklubbarna i Skåne drogs riktlinjerna upp. Inventerarna uppmanades att huvudsakligen genomföra räkningarna i maj-juni och om möjligt vid lugnt väder gå eller cykla igenom stadsdelar och samhällen, för att på så sätt genom hörseln lokalisera spelande duvor. Detta sammantaget med synintryck skulle möjliggöra en rimlig bedömning av antalet fåglar eller revir.

Stensoffamötet beslutade också, att en räkning av vinterflockar skulle genomföras någon gång från mitten av januari till mitten av februari med 24 januari som huvudinventeringsdag. Arbetet har således i huvudsak genomförts tack vare ett stort engagemang av SkOF:s medlemmar.

Trots sin påstådda litenhet hyser landskapet Skåne ett stort antal orter att avsyna, och turkduvan saknas ju inte heller i mycket stora tätorter som t. ex. Malmö, där det krävs god samordning för att uppnå ett gott resultat. Materialet känns onekligen betydligt mer genomarbetat denna gång än för tjugofem år sedan.

Parentetiskt ska nämnas, att ett upprop i ICA-kuriren med uppmaning till denna tidnings

läsare att höra av sig – i hopp om att täcka in turkduvor som gömmer sig i småsamhällen och på bakgårdar etc. – inte gav mycket mer nyheter än vad Skånes (och även övriga Sveriges) ornitologer rapporterade. Utan att förringa kontakten med ICA-kurirens läsare så har ornitologerna gjort ett gediget jobb! Dock ska konstateras att turkduvan har ett mycket gott anseende hos den svenska allmänheten, som gärna gläds åt dess besök i trädgårdar och vid fågelbord.

Annan utbredning på vintern

I Fåglar i Skåne 1998 (Lars Råberg m. fl. 1999) har redan i korthet redovisats slutresultat kommunvis. Nedan följer en noggrannare sammanställning där även varje ort inom respektive kommun finns med.

Uppslutningen från ornitologerna till vinterflocksräkningen var inte lika god som inventeringen av den häckande populationen, därav luckorna för somliga kommuner i denna spalt. För andra kommuner kan det vara motsatt förhållande med en god täckning avseende vinterräkningen men sämre med uppföljningen sommardag; så t. ex. med Hässleholm.

En kommun, Hörby, saknades från början helt i materialet, men långt om länge har uppgift kommit fram att turkduva även finns i tätorten i denna kommun.

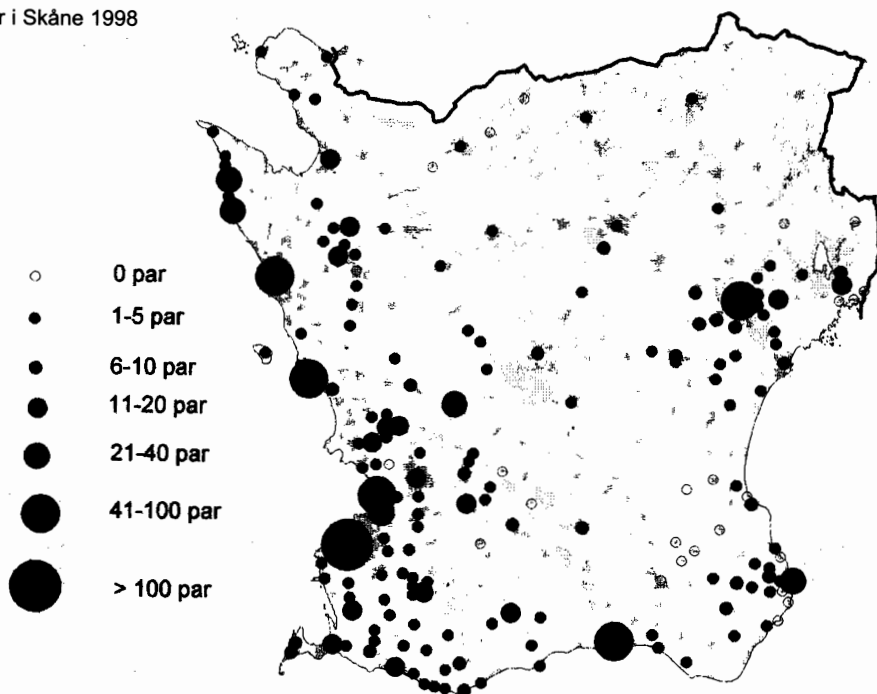
Kristianstad är den kommun som hyser flest häckande par, men även kustkommuner som Simrishamn, Ystad, Trelleborg, Malmö och Helsingborg har kraftiga stammar. I övrigt är spridningen ganska jämn i södra och västra Skåne.

Beträffande vinterflockarna kan man se ett något annorlunda mönster. Även här dominerar kustkommunerna med en tydlig anhopning i sydvästra och västra delen av landskapet, men antalsmässigt är en ännu större dominans i östra delen av Skåne, där kommunerna Simrishamn och Kristianstad står för en stor del av vinterbeståndet. Tillsammans med kommunerna Hässleholm och Ystad, samt i viss mån med tillskott från Östra Göinge, finns här ungefär hälften av alla övervintrande turkduvor.

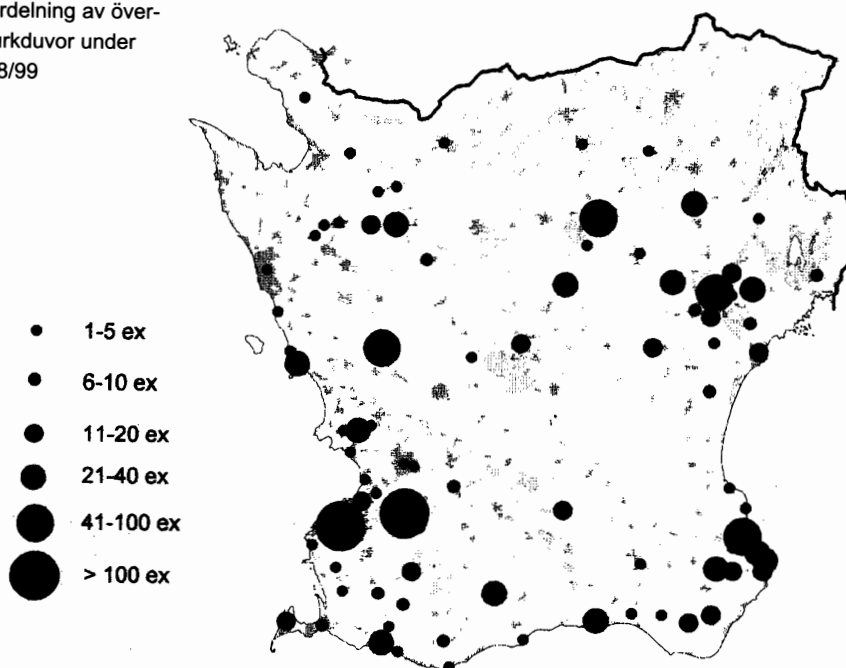
Notera att Svalöv och Staffanstorps hyser måttligt stora häckningsbestånd men desto större vinteransamlingar, medan inlandskommuner som Eslöv och Lund uppvisar det motsatta förhållandet.

Figur1. Förekomst av häckande turkduvor i Skåne 1998

Figur 2. Fördelning av övervintrande turkduvor under vintern 1998/99

Tabell 2

Förekomst av turkduva i Skåne 1998

Lokal	Sommar	Vinter
BJUV		
Billesholm	0 par	
Bjuv	12-13 par	
Ekeby	2 par	
Gunnarstorp	1-2 par	
Norra Vram	1 par	
Olstorp	1 par	
SUMMA	18-20 par	
BROMÖLLA		
Bromölla	20 par	9 ex
Edenryd	0 par	
Ivetofta	9 par	
Nymölla	0 par	
Näsum	0 par	
Valje	0 par	
SUMMA	29 par	9 ex
BURLÖV		
Arlöv	2-3 par	17 ex
Burlöv	34 par	
Åkarp	2 par	2 ex
SUMMA	38-39 par	19 ex
BÅSTAD		
Båstad	1 par	
Förslöv	2 par	2 ex
Segelstorp	1 par	
Torekov	2 par	
Östra Karup		7-8 ex
SUMMA	6 par (10-15)	9-10 ex
ESLÖV		
Billinge	1 par	
Eslöv	30-40 par	
Flyinge	1 par	
Marieholm	5-6 par	
Stehag	1 par	2 ex
Stockamöllan	2-3 par	
SUMMA	40-52 par	2 ex
HELSINGBORG		
Helsingborg	49 par	2 ex
Kingelstad	1 par	
Rydebäck		5 ex
SUMMA	50 par	7 ex

HÄSSLEHOLM

Hässleholm	1 par	43 ex
Sösådal	2 par	22 ex
Tormestorp	1 par	3 ex
Vittsjö	1 par	
Bjårnum		2 ex
Hästveda		2 ex
Vinslöv		2 ex
SUMMA	5 par	74 ex

HÖGANÄS

Höganäs	24-25 par	
Mölle	1-2 par	
Nyhamnsläge	1 par	
Strandbacken-		
Margreteberg	4 par	
G:a Lerberget	1 par	
Viken	18-21 par	
SUMMA	49-54 par	

HÖRBY

SUMMA	1 par	

HÖÖR

Höör	9 par	16 ex
SUMMA	9 par	16 ex

KLIPPAN

Klippan		23 ex
Ljungbyhed	4 par	9 ex
Stidsvig		4 ex
Östra Ljungby	noterad	
SUMMA	4 par	36 ex

KRISTIANSTAD

Arkelstorp	0 par	1 ex
Balsby	4 par	17 ex
Bäckaskog	1 par	
Everöd	2 par	
Fjälkinge	13 par	26 ex
Gringelstad	1 par	
Gärds Köpinge	3 par	1 ex
Hammar	7 par	8 ex
Horna	1 par	
Kristianstad	45 par	64 ex
Legeved	1 par	
Norra Åsum	10 par	17 ex
Nosaby	6 par	3 ex
Ovesholm	6 par	
Rinkaby	2 par	7 ex
Sätaröd	1 par	
Tollarp	9 par	12 ex

Viby	1 par	
Vittskövle	1 par	6 ex
Västra Vram	1 par	
Vä-Öllsjö	6 par	7 ex
Yngsjö	1 par	
Åhus	7 par	19 ex
Önnestad	6 par	35 ex
Österslöv	1 par	
SUMMA	136 par	223 ex

KÄVLINGE

Dösjebro	1 par	
Furulund	4 par	2 ex
Kävlinge V	12-15 par	
Kävlinge Ö	14 par	
Löddeköpinge	1 par	2 ex
Södervidinge	1 par	
Hög (baserat på 25ex)	ca 15 par	25 ex
SUMMA	48-51 par	29 ex

LANDSKRONA

Borstahusen	1 par	4 ex
Glumslöv	1 par	
Häljarp	6 par	
Landskrona	37-41 par	35 ex
Ven	1 par	
SUMMA	46-50 par	4 ex

LOMMA

Bjärred	2 par	4 ex
Flädie	5 par	
Lomma	21 par	1-2 ex
Fjelle	0 par	
SUMMA	28 par	5-6 ex

LUND

Dalby	16 par	4-6 ex
Lund	20-21 par	2 ex
Stångby	1 par	
Tvedöra	1 par	
Veberöd	5-6 par	
Vipeholm		2 ex
Flyingeby	3 par	
Vomb	0 par	
Torna Hällestad	1 par	
Genarp	0 par	
Södra Sandby	8-9 par	
Revingeby	0 par	
SUMMA	55-58 par	8-10 ex

MALMÖ

Bunkeflostrand	2-3 par	3-5 ex
Klagshamn	5 par	
Kvarnby	1 par	
Käglinge	1 par	
Malmö-Limhamn	61 par	>80 ex
	(100-150)	(130)
Tullstorp	2-3 par	
Tygelsjö	1 par	2 ex
SUMMA	73-75 par	85-90 ex
	(112-164)	(ca 135)

OSBY

Osby	2 par
SUMMA	2 par

PERSTORP

Perstorp	1-3 par
SUMMA	1-3 par

SIMRISHAMN

Baskemölla	0 par	
Bjärsjö	0 par	
Borrby	2 par	12 ex
Brantevik	0 par	
Gislöv	0 par	
Glagsax	8 par	20 ex
Gröstorp	3 par	
Gärnsås	6 par	12 ex
Hammenhög	7-8 par	
Hannas	0 par	
Järrestad	4-5 par	
Kivik	8 par	3 ex
Knäbäckshusen		4 ex
Lilla Vik	1 par	
Ravlunda	1 par	
Rosdala	1 par	76 ex
Sankt Olof	0 par	
Simris		11 ex
Simrishamn	27 par	25 ex
Skillinge	1 par	
Södra Mellby	0 par	
Vallby	0 par	
Vitemölla	0 par	
Östra Herrestad		24 ex
Östra Hoby	0 par	
Östra Tommarp	5 par	10 ex
Östra Ingelstad	0 par	
Östra Vemmerlöv	1 par	3 ex
SUMMA	76-78 par	200 ex

SJÖBO

Sjöbo	8 par	18 ex
SUMMA	8 par	18 ex

SKURUP

Abbekås	1 par	1 ex
Rydsgård	1 par	
Skivarp	1 par	
Skurup	11 par	30 ex
SUMMA	14 par	31 ex

STAFFANSTORP

Grevie		100-125 ex
Staffanstorp	3 par	4 ex
Hjärup	1 par	
Grevie g:d,Torreberga	1 par	
Knästorps by	1 par	
SUMMA	6 par	104-129 ex

SVALÖV

Svalöv	> 2 par	55-60 ex
SUMMA	> 2 par	55-60 ex

SVEDALA

Bara	1 par	
Hyltarp	1 par	
Hyltebjär	1 par	
Klågerup		8-10 ex
Krågeholm	1-2 par	
Lilla Roslätt	1 par	
Sjödiken	2 par	
Skabersjö	1 par	
Svedala	16-17 par	18 ex
SUMMA	24-26 par	26-28 ex

TOMELILLA

Brösarp	0 par	
Eljaröd	0 par	
Onslunda	0 par	
Skåne Tranås	0 par	
Smedstorp	1 par	
Spjutstorp	0 par	
Tomelilla	0 par	1 ex
SUMMA	1 par	1 ex

TRELLEBORG

Alstad	4 par	10 ex
Anderslöv	3 par	
Beddingestrand	2 par	
Böste	1 par	
Dalköpinge	2 par	(max 16 ex)
Fuglie	1 par	
Gislöv	2 par	4 ex
Modenhög	2 par	
Näsbyholm	1 par	
Simmermarken	1 par	
Skegrie	7 par	
Smygehamn	10 par	4 ex

Södra Åby	2 par	
Trelleborg	20 par	40 ex
Västra Vemmerlöv	5 par	2 ex
Västra Värlinge	1 par	
Östra Klagstorp	6 par	10 ex
SUMMA	70 par	70 ex

VELLINGE

Falsterbo	5-6 par	
Hököpinge	4 par	
Höllviken	10-13 par	5-6 ex
Rång	1 par	
Skanör	9-10 par	18-20 ex
Vellinge	12 par	2 ex
Västra Ingelstad	2 par	
Östra Grevie	1 par	10 ex
SUMMA	44-49 par	35-38 ex

YSTAD

Glemmingebro		2 ex
Hedvigsdal	1 par	
Köpingebro	1 par	4 ex
Löderup		15 ex
Nybrostrand	1 par	
Ystad	51 par	30 ex
SUMMA	54 par	51 ex

ÅSTORP

Hyllinge	3 par	4 ex
Kvidinge	1 par	11 ex
Nyvång	2 par	2 ex
Åstorp	10-11 par	2-3 ex
SUMMA	16-17 par	19-20 ex

ÄNGELHOLM

Munka-Ljungby	2 ex	
Strövelstorp	1 par	
Ängelholm	15 par (20)	
SUMMA	16 par	2 ex

ÖRKELLJUNGA

Eket	0 par	
Skånes Fagerhult	0 par	
Åsljunga	0 par	
Örkelljunga	3-4 par	4 ex
SUMMA	3-4 par	4 ex

ÖSTRAGÖINGE

Knislinge	4 par	27 ex
SUMMA	4 par	27 ex

TOTALT	978 – 1030 par	1200 – 1291 ex
	(1000-1250 par)	(ca 1740 ex)

Luckor i inventeringen

Med hänsyn till det faktiska antalet funna revir, kan den skånska populationen uppskattas uppgå till c:a 1250 par.

Även om arbetsinsatsen denna gång har varit gedigen finns några luckor i materialet. Osäkerhetsfaktorer kan sökas i artens långa häcknings-tid (merparten av räkningarna utfördes i maj-juni), vanan att röra sig över rätt stora avstånd, förmågan att gömma sig på för ornitologerna svårtillgängliga lokaler som privata tomter och innergårdar o. s. v.

I Helsingborgs kommun exempelvis uppger Paul Eric Jönsson (i brev), att antalet par torde vara betydligt större än angivna 52. Sammanställaren i Helsingborg, Henrik Johansson, uppskattar också att minst tio par ytterligare finns i kommunen, då flera småorter och stadsdelar i Helsingborg saknas i rapportmaterialet.

I Malmö finns två viktiga områden. Det i särklass starkaste området är i västra Malmö från Köpenhamnsvägen ner till Limhamn. Det andra området sträcker sig från Jägersro till Riseberga. I båda fallen utgörs biotopen här av stora villaträdgårdar med uppvuxna träd, berättar sammanställaren Bernt Waldemarsson.

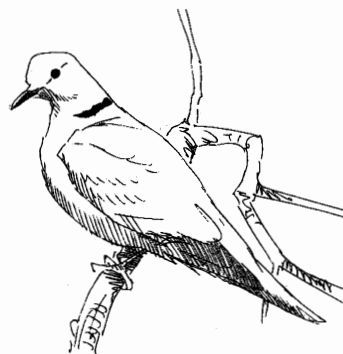
Det förtjänar också att nämnas, att Lennart Blomquist, Malmö, under första halvåret ringmärkte c:a 110 turkduvor varav ett 25-tal utgjordes av unga fåglar.

Tydlig minskning

Den förmodade nedgången av populationen i Skåne från intervallet 3500-5000 par 1974 till c:a 1250 par 1999 får med stor sannolikhet anses bekräftad. Den stora osäkerheten av den bedömda siffran 1974 kan möjligen diskuteras. Är denna uppgift alltför vidlyftigt tilltagen så är självfallet inte heller nedgången lika stor, men att det har skett en minskning av den häckande turkduvestammen i Skåne är uppenbart.

I figur 1 redovisas den geografiska fördelningen kommunvis av antalet häckande par/revir och i figur 2 redovisas kommunvis vinterbestånden.

Generellt kan sägas, att kommuner som saknar kontakt med havet, Östersjön eller Öresund, har små häckande turkduvestammar. Undantagen utgörs framför allt av Lunds kommun men också Eslöv och Svedala och i viss mån Bjuv

och Åstorp. Den kustkommun som bryter mönstret, och har lågt antal häckande par, är Båstads kommun.

Detta faktum har hängt med under hela turkduvans förekomst i Skåne sedan 1950-talet och tycks således i princip inte ha ändrats. Tio år efter det första fyndet, således 1959, fanns turkduvan etablerad regelbundet på fem platser i Skåne, samtliga med kustanknytning: Smygehamn, Trelleborg, Simrishamn, Landskrona och Helsingborg (Mathiasson, 1959).

Det ska noteras, att turkduvans premiäruppträdande i Skåne skedde just i en inlandskommun, Harlösa i Eslövs kommun. Turkduvans historia slutade rätt snart i Harlösa; 1958 uppgavs arten vara försvunnen från orten (Mathiasson, 1959).

Tabell 3

Turkduvans förekomst i vissa kommuner 1998, respektive 1974. Siffrorna inom parentes avser uppgifter från 1974. Endast för en del orter kan en direkt jämförelse göras.

Ort	Par/revir	Vinter
Torekov och Båstad	3 par (50)	
Munka-Ljungby		2 ex (50)
Helsingborg		13 ex (1100)
Landskrona		4 ex (85)
Malmö		ca 130 ex (1850)
Bunkeflo		3-5 ex (50-100)
Trelleborg		40 ex (290)
Ystad	51 par (94)	30 ex (300)
Simrishamn	27 par (80)	
Åhus		19 ex (65-75)
Kristianstad		64 ex (150-200)
Vinslöv		
Hässleholm	1 par (41)	
Svedala	16-17 par (50-100)	
Tomelilla	0 par (ca 30)	

I samtliga fall är siffrorna för 1998 lägre än för 1974. Skillnaderna är ofta så stora att man kan börja ifrågasätta riktigheten, men om man likväl utgår från att uppgifterna är korrekta, så framstår turkduvans tillbakagång än tydligare.

Tyvärr saknas exakta häckningsuppgifter från Hässleholm 1998 (men väl uppgift om vinterbeståndet), den ort som tillsammans med Ystad inventerades noggrant 1974. Tillbakagången för Hässleholm torde inte vara så våldsam som framgår av ovanstående sammanställning.

För en annan ort, Tomelilla, torde tillbakagången vara just av den storleksgrad som framgår av siffrorna – från ca 30 par till 0 par! Trots noggrann inventering 1998 hittades de facto inga fåglar!

Ystad hyste vid en inventering 1996 endast 27 par, och likaledes finns ej längre de stora vinterflockarna i Ystads hamn.

Är sparvhöken orsaken?

Med detta i beaktande, att inventeringen 1998 visar en kraftig tillbakagång av både den häckande populationen och vinterbeståndet, ska till-

fogas en bedömning framförd av Kenneth Bengtsson (i brev) om att 1998 trots allt var ett toppår. Detta ställt i relation till att detta år även var ett gott år för andra tätortshäckande fåglar såsom koltrast, svart rödstjärt, blåmes och talg-oxe. Kenneth Bengtsson, som tillsammans med P. G. Larsson har inventerat Burlövs kommun under hela 1990-talet, hittade 30 par 1990 men kunde märka en minskande stam efter 1993 (dock utan regelrätta räkningar). Inventeringsåret 1998 skedde dock en ökning till 34 par.

Samtidigt funderar Kenneth Bengtsson över orsakerna till tillbakagången eller åtminstone stagnationen. Tillsammans med Lennart Blomquist i Malmö finner han ofta turkduvor slagna av sparvhök. Även i det stora materialet rapporter som jag på olika sätt har fått från allmänheten framhävs ofta att turkduvor har blivit dödade av sparvhök. Bengtsson spekulerar i att sparvhöken har funnit och utnyttjar turkduvan som födoval och att resultatet blir en glesare turkduvestam och att forna dagars täta stammar i valda delar av Skåne har spridits till utglesade bestånd över större del av landskapet.

Foto: Jan Elmeliid/N

Möjligen, tror Kenneth Bengtsson, är det absoluta antalet turkduvepar trots allt inte så mycket färre idag än tidigare. Man ska inte heller bortse från att kalla och snörika vintrar, såsom vintern 1997/98, kan reducera stammen. Så skedde exempelvis med säkerhet vintrarna 1978/79 och 1985/86, då Lennart Blomquist fann turkduvor med frostsador på fötterna.

Vinterpopulationen

En del av inlandskommunerna, som har hyst små eller svaga stammar under sommarhalvåret, får ett tillskott av turkduvor under vintern. Det gäller Hässleholm, Östra Göinge, Klippan, Höör, Staffanstorps och Sjöbo. Två av inlandskommunerna med starka stammar, Lund och Eslöv, har minskad population vintertid. Lomma, Landskrona, Ängelholm och Bromölla har uppenbarligen svaga eller relativt små vinterstammar. Kristianstad, Simrishamn, Malmö och Trelleborg är de kommuner där de största ansamlingarna av turkduva finns.

Färre än hälften kvar

Turkduvan torde minst ha halverat beståndet sedan inventeringen 1974. Minskningen kan rent av vara av storleksordningen 70 - 80 %. Spridningen från större tätorter till små eller t. o. m. i en del fall mycket små orter, får anses bekräftad, men det uppväger likväl inte den totala minskningen, även om man tar i beaktande att siffrorna från 1974 kan vara väl tilltagna.

Tack

Ett stort tack riktas dels till inventerarna och sammanställarna i de lokala fågelklubbarna, dels till enskilda rapportörer. Men jag vill inte heller glömma bort allmänheten, som med glädje och entusiasm har ringt, faxat eller skrivit om sina iakttagelser.

Rapportörer i bokstavsordning:

Stellan Amzoll, Ingemar Andell, Karin Andersson, Åke Andersson, Mikael Arinder, Paul Axelsson, Kenneth Bengtsson, Mårten Björns-son, Lennart Blomquist, Christer Brandt, Berith Cavallin, Leif Denlin, Runo Edholm, Bo Ekberg, Johan Elmberg, Sophie Enbohm, Sigun Grönlund, Björn Herrlund, Henrik Johansson, Thomas Jonsson, Paul Eric Jönsson, Åke Jöns-

son (Skanör), Lars Karlsson, P. G. Larsson, Sven Larsson, Lars Lundquist, Gunnel Lyckmad, Christer Löfquist, Stefan Malm, Göte Nilsson, Jan Nilsson, Lars G. R. Nilsson, Eric Nordström, Nordöstra Skånes Fågelklubb, Hannes Odéen, Mattias Olsson, Mats Olsson, Rolf Olsson, Richard Ottvall, Olof Persson, Bo E. Pettersson, Rolf Rempling, Gert Rosquist, Christer Sjögren, Roine Strandberg, Kerstin Svalin, Åke Svensson, Sydöstra Skånes Fågelklubb, Gustav Tallroth, Markus Tallroth, Bernt Waldemarsson.

Ett tack också till Paul Eric Jönsson för hjälp med figurer och för genomläsning och synpunkter på manuskriptet.

Referenslista

- Axelsson, P. 1996. Turkduvan *Streptopelia decaocto* i Ystad 1996. *Anser* 35 (1996): 271 - 274.
- Cramp, S. (ed). 1985. *The Birds of the Western Palearctic*, Vol. IV.
- Mathiasson, S. 1959. Turkduvan (*Streptopelia decaocto*) - en nykomling i skånsk fågelfauna. *Skånes Natur*, årsbok. 89 - 110.
- Risberg, L. 1978. Turkduvan *Streptopelia decaocto* i Sverige 1974-75. *Vår fågelvärld* 37 (1978): 193-208.
- SOF. 1970. *Förteckning över Sveriges fåglar*. Stockholm

Summary

The Collared Dove population in Scania has been surveyed twice, in 1974-75 and in 1998. The province was judged to have 3500-5000 pairs in 1975. The 1998 census resulted in 1000-1250 pairs. Thus it seem that the population may have suffered a 70-80% reduction in numbers

Paul Axelsson, Bjäresjö 815, 271 91 YSTAD

